

7-4-83:3/76

KIESRAAD

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 333333

postbus 20011 2500 EA

Aan
de Minister van Binnenlandse Zaken

Uw brief van
25 maart 1983
nr.B83/479

Ons kenmerk
3638

's-Gravenhage, 7 april 1983

Onderwerp
Advies Raad van State
betreffende stemmen
per brief

Naar aanleiding van Uw adviesaanvraag van 25 maart 1983, nr.B83/479, inzake bovenvermeld onderwerp, heeft de Kiesraad de eer Uwe Excellentie het volgende te berichten.

De Raad van State heeft in zijn advies over het wetsontwerp tot wijziging van de Kieswet gewezen op het feit, dat het stemgeheim in gemeenten waar met stemmachines wordt gewerkt, indien deze slechts één briefstemmer tellen, niet volledig is gewaarborgd. De Raad van State vraagt of dit probleem niet kan worden opgelost door een gecentraliseerde behandeling van per brief ingezonden stembiljetten voor die gemeenten. Blijkens uw adviesaanvraag bent u van oordeel dat, indien een meer centrale behandeling van briefstemmen overwogen zou worden, het de voorkeur zou verdienen dit niet te beperken tot de gemeenten waar met stemmachines wordt gewerkt, doch dit te laten gelden voor alle per brief uitgebrachte stemmen. De Kiesraad is het hiermee eens uit een oogpunt van uniformiteit en overzichtelijkheid van de regeling en begrijpelijkheid voor de kiezer.

De Kiesraad is na nadere overweging van oordeel, dat behandeling van de per brief ingezonden stembiljetten en verzending van de daarop betrekking hebbende stukken aan de kiezer door de gemeente, waar het hoofdstembureau is gevestigd op de wijze, zoals uitgewerkt in uw adviesaanvraag, belangrijke voordelen biedt.

Allereerst wordt hiermede het probleem van de - weliswaar incidentele - aantasting van het stemgeheim opgelost. Immers het zal niet vóórkomen, dat er in een gehele kieskring slechts één of enkele briefstemmers zijn. Zou in de gemeente, waar het hoofdstembureau is gevestigd, alleen met stemmachines worden gewerkt, dan ontmoet het geen bezwaar ten

behoefte van de in de kieskring ingeschreven briefstemmers stembiljetten te laten vervaardigen. Deze biljetten zijn namelijk identiek aan die, welke gebezigd worden in de andere gemeenten in de kieskring.

De behandeling van briefstemmen door de gemeenten waar de hoofdstembureaus zijn gevestigd, heeft naar het oordeel van de Kiesraad, nog enkele bijkomende praktische voordelen. De regeling voor het stemmen per brief is vrij ingewikkeld. Het is dan ook denkbaar dat deze in kleine gemeenten, waar men slechts één of enkele briefstemmers heeft, uitvoeringsproblemen zal meebrengen. Bij de gemeenten waar de hoofdstembureaus zijn gevestigd, is voldoende know how aanwezig om de procedures probleemloos te laten verlopen.

Een ander voordeel betreft de verzending van de stembiljetten. Thans plegen door de betreffende uitgeverijen eerst de kandidatenlijsten te worden vervaardigd die, veelal tezamen met de oproepingskaarten, aan de kiezers worden toegezonden. Eerst daarna vangt men aan met de vervaardiging van de stembiljetten. Dit zou betekenen dat de stembiljetten te laat gereed zijn voor een tijdige verzending naar in het buitenland woonachtige kiezers. Derhalve zullen de uitgeverijen een eerste oplage van stembiljetten moeten vervaardigen voordat men aan de vervaardiging van de kandidatenlijsten begint. Het vervaardigen van een beperkte eerste oplage van stembiljetten en de verdeling van die biljetten over de betrokken gemeenten zal veel minder problemen opleveren en minder kosten meebrengen, indien dit alleen behoeft te geschieden voor de gemeenten waar een hoofdstembureau is gevestigd.

Gelet op het vorenstaande stemt de Kiesraad in met de indiening van een nota van wijziging overeenkomstig het gestelde in uw adviesaanvraag. Zou de categorie briefstemmers in de toekomst aanzienlijk worden uitgebreid, dan zou alsnog overwogen kunnen worden alle gemeenten met de behandeling van per brief uitgebrachte stemmen te belasten.

Ten aanzien van de tekst van de voorgestelde nota van wijziging merkt de Kiesraad op, dat het onder C gestelde niet juist geredigeerd is. Dit onderdeel zou als volgt geformuleerd kunnen worden:

"Artikel I, onderdeel G, wordt als volgt gelezen:

Artikel I 1 wordt als volgt gewijzigd:

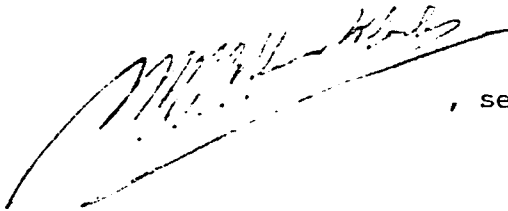
1. In het eerste lid worden de letters b, c, d, e en f voor de daarop volgende onderdelen vervangen door onderscheidenlijk c, d, e, f en g en wordt na onderdeel a toegevoegd:
b. het aantal kiezers dat een stembiljet heeft ingezonden ingevolge artikel J 17, vierde lid;
2. Na het tweede lid wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:
3. Indien het betreft een stembureau als bedoeld in artikel J 19, eerste lid, stelt het stembureau onverwijld vast:
  - a. het aantal door het stembureau ontvangen retourenveloppen;
  - b. het aantal in de stembus gestoken stembiljetten;
  - c. het aantal ingevolge artikel J 21 terzijde gelegde retourenveloppen.

3. Het oude derde lid wordt genummerd: 4. Daarin worden de woorden "in het eerste dan wel in het tweede lid" vervangen door: in het eerste, tweede of derde lid.

De Kiesraad,

, voorzitter

, secretaris.